

Кочукова Н.І., Жукова М.К.
Активні дієприкметники в українській науковій мові

*Кочукова Наталія Іванівна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови та літератури*

*Жукова Марина Костянтинівна, студентка філологічного факультету
Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ, Україна*

Анотація. У статті порушено дискусійне питання щодо вживання активних дієприкметників теперішнього часу із суфіксами -уч-, -ач- у наукових текстах різних галузей, виявлено основні тенденції їхнього використання. Схарактеризовано погляди вчених на особливості функціонування зазначених дієприкметників у структурі української мови різних періодів.

Ключові слова: активні дієприкметники із суфіксами -уч-, -ач-, наукова мова, науковий текст, мовна норма, складні іменники

Проблема активних дієприкметників із суфіксами **-уч-, -ач-** в історії розвитку граматичної думки дотепер була й досі залишається дискусійною. В українській мові збереглися лише деякі давні дієприкметники теперішнього часу на **-учий (-ючий), -ачий (-ячий)**, що перетворилися вже на якісні прикметники, тобто виражають постійну ознаку предмета, причому здебільшого в інтенсивному вияві. Це – **співучий (співучий народ), живучий (живуча істота), родючий (родючий ґрунт), палючий (палюче сонце), кусючий (кусюча муха), лежачий (лежачий камінь), ходячий (ходячий анекдот), зрячий (зряча людина), терплячий (терплячий чоловік)** тощо.

Мета статті – схарактеризувати погляди вчених на особливості функціонування зазначених дієприкметників у структурі української мови різних періодів, виявити найуживаніші активні дієприкметники із суфіксами **-уч-, -ач-** у наукових текстах різних галузей, запропонувати українські відповідники до поширених форм досліджуваних дієприкметників, які є більш органічними для української мови.

Джерелом фактичного матеріалу слугували науково-теоретичні, дослідницькі статті, автореферати з різних галузей науки, методичні рекомендації, посібники.

Активні дієприкметники із суфіксами **-уч-, -ач-**, які в традиційній граматиці називають «активними дієприкметниками теперішнього часу», у різні періоди розвитку української мови характеризувалися різною продуктивністю й стилістичною функціональністю. На думку О. Синявського, активні дієприкметники перебували в стані зникнення за винятком тих, які вже перейшли до розряду прикметників, що вже не мали часової ознаки і виконували синтаксичну функцію означення [5, с. 183]. Так, зокрема, Т.Коць, досліджуючи дієслівну парадигму в прескрипціях і публіцистичних текстах початку ХХ століття, зазначала, що «мова періодики 10-30-х рр. ХХ ст. демонструвала активне вживання дієприкметників на **-уч(ий), -юч(ий)**: *працюючий, вступаючий, оглушаючий, слідуєчий, біжучий, дримаючий*. Уживання активних дієприкметників на **-уч(ий), -юч(ий)** в синтаксичній ролі підмета або додатка граматики називали впливом російської мови або ознакою «поганої літературної мови» [4, с. 73]. Авторка наголошує, що всі наведені зразки дієприкметників виконували в реченні лише синтаксичну функцію означення, напр.: *Пануюча нація не йде на зустріч українським домаганням* (С, 28.01.1912); *Нелегке завдання лежить на правлінні: освідомити вступаючих членів – розтлумачити їм всі ті способи ведення пот-*

ребительської крамниці, в яких вона може окріпнути й виправдати свої завдання (М, 06. 02.1912); *Різка, оглушаюча, а разом бадьора, повна віри в свою правість і в свою перемогу – ся нова музика українського народу* (ВС, 28.01.1912). Деякі вживані в мові преси дієприкметники літературна норма засвоїла в іншому словотвірному оформленні: виховавчий (пор. у сучасній мові виховний), приїждючий (пор. приїжджий), напр.: *Майже всі делегати зазначали, що у нас це не досить добре стоїть виховавча робота серед членів нашого товариства* (ГН, 12.09.1927); *Хата поділена на дві частини: перша відпочивальня для приїждючих, а друга – музей* (ШД, 11.03.1921) [4, с. 73].

Свого часу А.П. Грищенко зазначав, що активні дієприкметники на **-уч(ий), -юч(ий)** «не перебувають у регулярних мотиваційних зв'язках з відповідним типом дієслівних основ. Спорадичне творення розгляданих дієприкметників дає змогу вважати їх периферійними щодо морфологічної системи української мови віддієслівними похідними» [6, с. 441]. Периферійний статус розгляданих дієприкметників, на думку вченого, підтверджують також такі показники, як неможливість творення від дієслів на **-ся (сміятися, гритися, листуватися)** і абсолютно ненормативний характер конструкцій з постпозитивними дієприкметниковими зворотами, напр.: *Всі вони (хлібороби) разом були як би одною силою, одною міццю, що йшла проти другої сили й **моці, спочиваючої в землі*** (Н. Кобринська)» [6, с. 441].

Автори одного з найновіших підручників з української мови зауважують, що активні дієприкметники із суфіксами **-уч-, -ач-** не набули в сучасній українській мові регулярного творення, тому що вони утворюються тільки від неперехідних дієслів, лексичний корпус яких кількісно невеликий, тому дієприкметники із суфіксами **-уч-, -ач-** і формують в українській мові непродуктивний словотвірний тип [7, с. 321]. Проте, на їхню думку, вони є характерними для сучасної української мови, оскільки активно вживалися в українських текстах кінця ХХ ст. і продовжують використовуватися у сучасній літературі, що підтверджується низкою прикладів: *Чи не можна через проламину в греблі зробити **висячий** міст для танків?* (О. Гончар); *... та не знав про це, а відкрив тільки нині, тільки тут, в сизовишневих безмежжях **співаючого, сяйливого храму*** (П. Загребельний); *Його не бачили **лежачим** ниць.* – *Хіба тоді, як пив з потоку воду* (Д. Павличко); *Бий за каблуками, Смакуй коктейлі з соломин. **Клади у порох закарлюками **Повзучий** слід свій, друже мій*** (В. Стус); *Полісся – це повільність і понурість, це доведений*

майже до повної зупинки час, це **повзуча** комуністична вічність, ... (Ю. Андрухович, 1999); *І таким є життя в цій залятій дірі, літературному гуртожитку, вигаданому системою для виправдання й самозаспокоєння, в цьому семиповерховому лабіринті посеред жахної столиці, у загниваючому серці напівіснуючої імперії* (Ю. Андрухович, 1998) [7, с. 321–322].

Витіснення активних дієприкметників з різних сфер української мови, на думку К.Г. Городенської, відбувається складно й повільно. Як давні книжні запозичення із церковнослов'янської, а пізніше – із російської мови вони суперечать системі української літературної мови, сформованої на народній основі. Незважаючи на цю лексико-словотвірну норму в радянський період намагалися поширити російські активні дієприкметники, передусім у науковому стилі, замість того, щоб відшукати засоби української мови або створювати їх для вираження потрібних понять [3, с. 10]. Така хибна традиція простежується й наразі в українській науковій мові. Численні приклади, вибрані з наукових текстів, свідчать про це. Напр.: «*Проте експерти зазначають, що кількість активних неурядових організацій (НУО) як основних суб'єктів приватного неприбуткового сектору є ще меншою за офіційну кількість звітуючих суб'єктів, оскільки більшість формально існуючих неурядових організацій не є активно діючими*» (Т. Борисова); «*Водночас багаторічні лабораторні і польові дослідження в різних регіонах України показали стимулюючі властивості йоду на урожайність і якість цукрових буряків, зернових, соняшнику, винограду та інших культур*» (В.М. Сендецький); «*Існуюча нормативно-правова база дозволила забезпечити національно-культурні інтереси представників діаспори українського й грузинського народів на територіях двох держав, визначила напрями їх громадської й культурницької діяльності*» (С. Кобута, А. Яворський); «*Праця засвідчила появу неупередженого наукового погляду на визначальні й переважаючі на сьогодні апріорі такі, що не підлягають сумніву, висновки щодо неминучості глобалізаційних трансформацій світового порядку та економічних відносин як його складової*» (О.М. Сохацька).

За нашими спостереженнями, у наукових текстах біологічної галузі досить поширеними є такі активні дієприкметники, як *зникаючий, існуючий, переважаючий, домінуючий, оточуючий, прогресуючий, результуючий, стимулюючий*. Напр.: «*У складі лучно-степових угруповань на схилах опільських пагорбів вкрай рідко трапляються зникаючі види Neotinea ustulata, Ophrys arifera, відомі з 1-2 місцезростань загальною чисельністю по кілька особин*» (Н.В. Шумська, І.І. Дмитраш); «*Найвищий показник якості популяцій та переважаючі частки особин високого і середнього класів віталітету встановлені для ценопопуляцій T. officinale і R. acris приміського екоотопу і зони комплексного озеленення (процвітаючий тип віталітету), а для ценопопуляцій P. major – тільки у приміській зоні*» (М.М. Миленька, З.І.Шумська, О.С. Броневиц, І.Б. Лисюк); «*Аналіз проб, відібраних з глибини, показав, що ці водорості також додали суттєвий внесок до показників, але слід відмітити, що на домінуючі позиції вийшли синьо-зелені водорості (представники роду Oscillatoria) – 82,3% від загальної чисельності та 52,8% від біомаси*

(В.П. Гусейнова, Т.С. Рибка, Ю.Н. Воліков); «*Не менш загрозливим для сучасних екосистем є прогресуюче підвищення річних температур внаслідок так званого «парникового ефекту»*» (Т.В. Филипчук, І.О. Ситнікова); «*Внесок тест-ознаки в результуючий показник чутливості до дії обраних факторів визначали використовуючи множинний покроковий регресійний аналіз за допомогою програми STATISTICA 6»*» (Т.В. Филипчук, І.О. Ситнікова).

У наукових працях з історії було виявлено такі активні дієприкметники, як *узагальнюючий, воюючий, несучий, існуючий, всеохоплюючий, домінуючий, діючий, наростаючий, пануючий*. Напр.: «*Воюючі армії займалися реквізиціями продовольства, худоби, коней у населення, непоодинокими були випадки мародерства та ін.*» (М. Вітенко); «*Існуюча нормативно-правова база дозволила забезпечити національно-культурні інтереси представників діаспори українського й грузинського народів на територіях двох держав, визначила напрями їх громадської й культурницької діяльності*» (С. Кобута, А. Яворський). А в текстах правової сфери, зокрема авторефератах, анотаціях, статтях, посібниках, досить поширеними є такі активні дієприкметники, як *ізолюючий, діючий, існуючий, пом'якшуючий, всеохоплюючий, працюючий, зростаючий, наростаючий, деталізуючий, контролюючий, правостворюючий, ліцензуючий, обслуговуючий, домінуючий*. Напр.: «*Наростаюча в Україні криза місцевого самоврядування ставить перед її громадянами нові виклики, що зумовлюють необхідність пошуку інноваційних підходів до формування нової політики на місцях, утворення самодостатніх громад та модернізації усієї системи управління регіональним розвитком*» (А.О. Безносик); «*Тому поняття «механізм правового регулювання» тут є не простим відображенням дійсності, а її концептуалізацією через існуючі теоретичні уявлення та їхній синтез у межах певної теоретичної ідеї*» (О.В. Зінченко); «*Не тільки філософії права того часу, але і самому діючому праву всякий діючий закон, і утверджений, і звичайний, повинен відповідати природному праву, інакше він не буде мати належної юридичної сили, його можна знехтувати*» (І.М. Ситар); «*Так, наприклад, квазідемократична форма громадського самоврядування, яка виникла при соціалізмі, велика кількість жорстко централізованих громадських організацій (профспілки, природоохоронні, спортивні об'єднання) допускали обов'язкове, фактично примусове членство, яким неодноразово були охоплені всі працюючі громадяни і навіть учні*» (О.В. Батанов); «*Викладення матеріалу у даному навчальному посібнику вільне від будь-яких ідеологічних тверджень, бо автори виходили із загальнодемократичної концепції забезпечення і захисту прав людини як домінуючої функції держави*» (Б.В. Калиновський, О.Я. Лапка, Н.Я. Лапка, Т.О. Пікуля та ін.). Продовжують використовувати такі дієприкметники й автори праць економічної тематики. Напр.: «*Він дозволяє управляти економічною системою так, щоб створювалася рента, яка зміцнює діючий політичний порядок та правлячу еліту*» (Т. Желюк, К. Ревун); «*Водночас динамічно зростаючий попит на високоякісну продукцію органічного сектору в багатьох країнах світу дає шанс для України стати активним учасником світового ринку органічної про-*

дукції» (О. Дудар); *«Маркетинговий план є основним інструментом, що створює стимулюючий вплив на дистриб'юторів та заохочує їх розширяти мережу покуців і рекрутувати їх у процес продажу»* (О. Сохацька, Т. Демкура).

Нерідко науковці вживають субстантивовані дієприкметники, зокрема *завідуючий, проживаючий, головуючий, виконуючий*, що суперечить сучасній мовній нормі. Напр.: *«... за договором про готельне обслуговування одна сторона (готель або інший суб'єкт, що надає послуги з розміщення) зобов'язується за дорученням іншої сторони (проживаючого) надати послуги з тимчасового проживання (ночівлі) у спеціально обладнаному жиллому приміщенні (номері), виконати або організувати виконання інших визначених договором на готельне обслуговування послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням, а проживаючий зобов'язується сплатити за ці послуги встановлену плату»* (В.І. Гостюк), пор. *мешканець*; *«Спеціалісти з мережевого маркетингу вважають, що за терміном перебування на ринку всі компанії мережевого маркетингу можна поділити на чотири групи: ті, що працюють менше року («стартуючі»); від одного до трьох років («молоді»); від трьох до десяти років («старожилі»); більше десяти років («довгожителі»»* (О. Сохацька, Т. Демкура), пор. *стартувальники*; *«На сьогодні юридичними формами глави держави є: 1. Одноособовий монарх, який успадкував свою посаду (наприклад, Великобританія, Японія, Іспанія, Марокко). 2. Одноособовий монарх, призначений своєю сім'єю (наприклад, Саудівська Аравія). ...б. Глава уряду, виконуючий функції глави держави (наприклад, землі Німеччини)»* (Н.В. Коваль), пор. *виконавець*; *«Для джерел таких шкідливих факторів, як теплові виділення, шум, вібрація, ультразвук, електричні поля, іонізуюче випромінювання в дипломному проекті необхідно вказати заходи та засоби щодо усунення їх шкідливих впливів на працюючих»* (Я.М. Семчук), пор. *працівників*.

Невиправданим також є вживання в наукових текстах активних дієприкметників замість нормативних складних іменників. Напр.: *«Парадокс полягає у тому, що О. Яценко як практикуючий адвокат не бачить продовження своєї пропозиції, оскільки, в такому випадку суд має зобов'язати свідка з'явитися до нотаріуса і дати показання»* (О.О. Бадила), пор. *адвокат-практик*.

Відповідно до сучасної словотвірної норми, наголошує К.Г. Городенська, активні дієприкметники рекомендовано замінювати різними способами та засобами, передусім прикметниками із суфіксами **-н/-івн**, **-льн** (напр.: *організаційний* замість *організуючий*, *руйнівний* замість *руйнуючий*, *вимірювальний* замість *вимірюючий*, *блокувальний* замість *блокуючий*), складними іменниками (напр.: *дорога-дублер* замість *дублююча дорога*; *організація-спонсор* замість *спонсоруюча організація*, *фірма-конкурент* замість *конкуруюча фірма*), іменниками із суфіксами **-ач**, **-ник**, **-льник**, **-ар**, **-янин** та ін. (напр.: *завідувач* замість *завідуючий*; *командувач* замість *командуючий*; *виконувач* замість *виконуючий* *обов'язки*; *пікетувальник* замість *пікетуючий*; *мітингувальник*, *мітингар* замість *мітингуючий*; *страйкар* замість *страйкуючий*; *вірянин* замість *віруючий*) [3, с. 10]. Вибір такого засобу залежить насамперед від

суті позначуваного поняття, а також від значення іменника, з яким він поєднується. У мовознавчих текстах автори послідовно дотримуються згаданих рекомендацій. Напр.: *«На основі домінуючих слів у системі речення-загадки вибудовуються образно-сміслові паралелі текстової структури, де такі лексичні одиниці різної денотативної співвіднесеності супроводжуються лексемами з виразно характеристичними знаками – статичними, динамічними»* (А. Мойсієнко); *«Чинне законодавство не містить визначення поняття гідності, честі чи ділової репутації, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими благами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту»* (Л. Ажнюк). Водночас помітною є тенденція до заміни активних дієприкметників різними засобами в наукових текстах суспільно-гуманітарних наук, зокрема прикметниками. Напр.: *«Система координаційних, консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб при главі держави (далі – допоміжні органи), їх місце та роль визначаються правовим статусом глави держави як найвищої посадової особи або органу»* (Н.В. Коваль). Саме прикметникам із суфіксом **-льн** автори починають надавати перевагу серед українських відповідників. Напр.: *«Збільшенню забруднення акваторії сприяла робота декількох морських портів і рейдово-перевантажувальних комплексів»* (О.В. Сухаренко); *«Вивчення впливу забруднювальних речовин на гідросистему не може бути обмежене проведенням дослідів лише на організменому рівні, оскільки дозволяє виявити аномальні зміни лише на пізніх стадіях інтоксикації, коли організм перебуватиме на межі загибелі»* (О.В. Сухаренко); *«Це дає змогу розглядати ГФКБ як надійний маркер токсичного впливу полутантів, за допомогою якого можливо оцінити ушкоджувальні ефекти на ранніх етапах і розробити ефективні заходи компенсації патогенетичних порушень»* (О.В. Сухаренко); *«Виходячи з отриманих даних, С.А. Поленов пояснив, що стимулювальний ефект лейкотриєнів частково опосередкований релізингом NO, а епідермальний фактор росту підвищує секрецію пепсиногену частково за рахунок генерації NO»* (О.В. Севериновська, О.О. Галінський, А.І. Руденко, О.Б. Мурзін, В.В. Бабічева, Л.Д. Скубицька). Замість активних дієприкметників теперішнього часу на **-учий** (**-ючий**) можна вживати підрядні означальні речення. Такі синтаксичні конструкції є органічними для української мови. Напр.: *«Мета дослідження – оцінити якість проведених реставрацій постійних зубів у дітей, що проживають у місцевості, забрудненій солями важких металів»* (В.В. Аваков, М.М. Рожко); *«За матеріалами переддипломної практики наводять дані про стан виробничого травматизму та профзахворюваності на підприємстві за останні 3 роки, аналізують причини нещасних випадків. Визначають показники, що характеризують рівень травматизму за статистичним методом (коефіцієнт частоти та коефіцієнт важкості травматизму) та величину економічних збитків»* (Я.М. Семчук).

На думку К.Г. Городенської, «ще більше зволікають із заміною активних дієприкметників в українській термінології, бо вважають, що деякі з них просто не можна замінити або від них важко відмовитися, адже

вони стисло і точно передають ознаку предмета за виконуваною ним дією» [3, с. 10]. Так, зокрема, у наукових текстах фізичної галузі досить часто трапляються активні дієприкметники в складі термінологічних словосполучень. Напр.: «Для АЕСА твердих проб (в тому числі поширеного) використовується **тліючий розряд, що живиться постійним струмом**» (Б.К. Остафійчук, І.П. Яремій, С.І. Яремій, У.О. Томин); «Основним елементом спектрального пристрою є **диспергуючий елемент, який визначає основну характеристику спектрального пристрою – кутову дисперсію**» (Б.К. Остафійчук, І.П. Яремій, С.І. Яремій, У.О. Томин); «Одним із перспективних методів модифікації даних матеріалів є іонна імплантація, яка дає можливість цілеспрямовано змінювати кристалічну структуру їхніх приповерхневих шарів, а відповідно і магнітні властивості, внаслідок чого виникає можливість ефективного перетворення імпульсного НВЧ-сигналу в **біжучі спінові хвилі та генерації даних хвиль із набагато меншими довжиною та втратами, а також застосовується для усунення жорстких магнітних доменів**» (Б.К. Остафійчук, О.З. Гарпуль, В.В. Куровець). Справедливо зауважує Галина Гнатюк, праці якої присвячені дієприкметникові в українській мові, про те, що «у тих складних термінах, де означенням може бути і прикметник, і дієприкметник без семантичної відмінності, використання прикметника більш умотивоване. Прикметник має більш абстраговане значення, ніж спільнокореневий дієприкметник, а це відповідає постійній ознаці предмета, наприклад, *гальмівний – гальмуючий*» [2, с. 148]. За спостереженнями О. Андрусішин, «у термінних словниках середини ХХ ст. зафіксовано багато активних дієприкметників, особливо теперішнього часу. Чимало дієприкметників на *-уч(ий), -ач(ий)* є в «Ро-

сійсько-українському фізичному словникові» В. Гейченка, О. Жмудського, П. Кузьменка, Є. Майбороди (1959 р.): *виючий, домінуючий, задовольняючий, збуруючий, звукозаписуючий, зволожуючий, згасаючий, карбодоутворюючий, мигаючий, нагнітаючий, незамерзаючий, обтікаючий, підсилюючий, посилюючий, прискорюючий, рідиннотекучий, розв'язуючий, тягнучий, фільтруючий*. В «Українсько-англійсько-німецько-російському словникові фізичної лексики» В. Козирського і В. Шендеровського зафіксовано поодинокі приклади активних дієприкметників теперішнього часу (*залужачий, їдучий, містячий, киплячий*) [1, с. 32]. Авторка констатує, що для української науково-технічної термінології кінця ХХ ст. притаманна тенденція до заміни активних дієприкметників теперішнього часу, які функціювали в словниках середини ХХ ст., термінами-прикметниками. Чужомовних впливів зазнала термінологія «Російсько-українського фізичного словника», натомість «Українсько-англійсько-німецько-російський словник фізичної лексики» В. Козирського й В. Шендеровського послідовно уникає активних дієприкметників теперішнього часу [1, с. 33].

Отже, сьогодні наукове висловлення сприймається не лише як суха констатація фактів, а як яскраво індивідуалізований твір з характерним лексичним, морфологічним, синтаксичним наповненням. Тому сучасним фахівцям природничої, технічної, суспільно-гуманітарної сфери варто дотримуватись порад відомих мовознавців щодо використання деяких морфологічних одиниць в українській літературній мові, зокрема дієприкметників на *-учий (-ючий), -ачий (-ячий)*. Такі рекомендації ґрунтуються на граматичних традиціях української літературної мови й відтворюють її національну самобутність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусішин О. Дієприкметники в українській науково-технічній термінології / О. Андрусішин // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2011. – № 709. – С. 31 – 34.
2. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові [монографія] / Г. М. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1982. – 248 с.
3. Городенська К.Г. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? / К.Г. Городенська // Українська мова. – 2013. – № 2. – С. 3 – 11.
4. Коць Т. Граматична норма: дієслівна парадигма в прескрипціях і публіцистичних текстах початку ХХ століття / Т.Коць // Українська мова. – 2013. – № 1. – С. 68 – 75.
5. Синявський О. Норми української літературної мови / О. Синявський. – Х.: Київське держ. вид-во «Література й мовознавство», 1931. – 368 с.
6. Сучасна українська літературна мова: підручник / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; за ред. А.П.Грищенка. – К.: Вища шк., 1997. – 493 с.
7. Сучасна українська мова: Морфологія: підручник / Л.А.Алексієнко, О.М.Зубань, І.В. Козленко; за ред. А.К. Мойсієнко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 524 с.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Andrusishin O. Participle in Ukrainian scientific and technical terminology / O. Andrusishina // Herald Nat. Univ "Lviv Polytechnic". Series "Problems of Ukrainian terminology" - 2011. - № 709. - S. 31 - 34.
2. Hnatiuk G.M. Participles in modern Ukrainian literary language [monograph] / G.M. Hnatiuk. - K.: Science. thought, 1982. - 248 p.
3. Horodenska K.G. New phenomena and processes in Ukrainian word formation dynamics or structural word destruction standards? / K.G. Horodenska // Ukrainian language. - 2013. - № 2. - P. 3 - 11.
4. Kots T. grammatical rules, verb paradigm in preskryptsiyah and journalistic texts early twentieth century / T. Kots // Ukrainian language. - 2013. - № 1. - P. 68 - 75.
5. Synyavs'kyj O. Standards of Ukrainian literary language / O. Synjavs'kyj. - H.: Kiev state. publishing house "Literature and Linguistics", 1931. - 368 p.
6. The modern Ukrainian literary language: tutorial / A.P. Gryshchenko, L.I. Macko, M. Ivy, etc.; eds. A.P. Hryshchenko. - K.: High School., 1997. - 493 p.
7. Modern Ukrainian Language: Morphology: textbook / L.A. Aleksiyenko, O.M. Zuban, I.V. Kozlenko; ed. A.K. Moy-siyenko; Kyiv. Nat. University named after T. Shevchenko. - K.: Knowledge, 2013. - 524 p.

Kochukova N., Zhukova M. Active participles in Ukrainian scientific language

The controversial question about using of active participles of present time with the suffixes -uch-, -ach- in scientific texts of various branches is raised in the article, the main tendencies of their using are also revealed. The authors determined the scientists' views on the peculiarities of functioning of these participles in the structure of Ukrainian language in different periods.

Keywords: *active participles with the suffixes -uch-, -ach-, scientific language, scientific text, speech norm, compound nouns*

Кочукова Н., Жукова М. Активные причастия в украинском научном языке

В статье рассмотрен дискуссионный вопрос, касающийся употребления активных причастий с суффиксами -уч-, -ач- в научных текстах разных сфер, выявлены основные тенденции их использования. Охарактеризованы взгляды ученых на особенности функционирования обозначенных деепричастий в структуре украинского языка разных периодов.

Ключевые слова: *активные причастия с суффиксами -уч-, -ач-, научный язык, научный текст, языковая норма, сложные имена существительные*